

Tepeler, Tonozlar, Evler

MİMAR TASARIMCIDIR... TASARIM YAPIMI DA KAPSAYAN BİR "SÜREÇTİR" YA; HATTA -BAZEN- KULLANIM SÜRECİNE BİLE TAŞAR... HER "SÜREÇ" BİR ŞEYLER ÖĞRETİR HANİ... O ZAMAN MİMAR BİR "ÖĞRENCİ" DİR. BİZ HER DAİM "ÖĞRENCİ" MİMAR, SİZİNLE BİR "DERSİMİZ"İ PAYLAŞIYORUZ

Boygaz Özlen FOTOĞRAFLAR **Ahmet Giliz, Boygaz Özlen**

YAPI ADI **Avni Demir Evleri**
MİMARİ PROJE **Boygaz Özlen**
İŞVEREN **Avni Demir**
YAPIMCI **Avni Demir**
İÇ MEKAN TASARIMI **Boygaz Özlen**
STATİK PROJE **Şahan Akbaşak, Akbaşak Müh. Ltd. Şti.**
TESİSAT PROJE **M. Çetin Güres, Öge Müh. Ltd. Şti.**
ELEKTRİK PROJE **Hasan Kıldış, RLC Elek. Müh. Ltd. Şti.**
ŞANTİYE ŞEFİ **Murat Bozkurt**
PROJE TARİHİ **2008**
YAPIM TARİHİ **2009-2010**

Paylaştığımız projemizde işverenimiz, yatırımcı; arsa maliki değil. Tabii yatırım gerçekleştirildiğinde kullanıcı da olmayacak(tı). Ancak, yatırımcı işverenimiz aynı zamanda da "yapım yüklenicisi". Bu bizim alıştığımız bir iş düzeni değil. Genellikle işverenimizin (yatırımcı veya malik) yanında, yapım yüklenicisini kontrol ederiz.

Projemiz, Çeşme'nin güneydoğusunda, eski İzmir yolunun güneyinde (kara tarafında), Çeşme'nin gelişme alanında kalmakta. Bu bölgede parseller 800 m²-1000 m² arasında. Topoğrafya eğimsiz. İmar durumunda inşaat alanı ise %20'lik emsal üzerinden tanımlanmış. Bu imar düzeni, yaklaşma sınırları içinde mimara geniş bir tasarım özgürlüğü veriyor.

Yatırımcı işverenimiz için, aynı bölgede ve -yaklaşık- aynı büyüklüklerde başka parsellerde konut yapıları tasarlarırken, imar durumunun sağladığı işte bu özgürlükten faydalanmayı düşünmüştük.

Düz topoğrafyanın seyrek ardıc ağaçları ile oluşturduğu genel manzara dışında, arsalarımızın yönlenebileceği özel bir manzarası yoktu. Bu çalışma sırasında önerimiz tek katlı, "L" planlı projelerdi. Böylece bahçelerde özel peyzaj alanları oluştururken; bu peyzajı

"L" planının içine bakan şeffaf yüzeylerle içeriye taşıyacaktık. Üstelik bu plan şemasında, gabari hattını hareketlendirerek güneş kontrolü yapmak da mümkün olacaktı. Hatta güneş kontrollü bahçeden içeri alınan -kısmen- serin hava içeride ısınınca, gabarinin yükseldiği yerlerden tahliye olacaktı. Böylece yapı içinde doğal iklimizasyon da hayal edilmişti. Hem bu hava akışı için, hem de mekân orantılarını idealize etmek için, mekânların tavan yükseklikleri farklılıklar gösterecekti... Olmadı...

Çünkü işverenimiz, Çeşme'de etrafta çok gördüğü, "dublex"(?!) binalardan istiyordu. O da hayalini öyle kurmuştu; bizim hayalimizden daha az değerli olamazdı. İtiraz ettik gerçi. "O binalardan çok var. Biz farklısını, üstelik yaşamayı kolay olanını, üstelik oranları insanlı olanını, üstelik ısıtması-soğutması kolay olanını, üstelik...; işte öylesini yapalım" dedik... İkna edemedik... Ama biz "mimar"dık; "yapıcı" değil. O yüzden "tamam senin istediğin gibi olsun" demedik; "hayallerimizi paylaşalım" dedik.

Paylaştık: Binalar dublex tasarlandı. (Ama gerçekten dublex; salon iki kata ve bir sahanlık kotuna paylaştırıldı, payları şöminenin bacası ile düşey

doğrultuda bağlandı.) Dümdüz topoğrafyamızın güneyinde yükselen tepelerle konuştuk biraz; yalnızlıktan dem vurdular... Çeşme'nin bu yeni yapılaşan bölgesinde yapılan binalarla konuşamıyorlarmış. Biz de onlarla arkadaş formlar yapalım istedik; hani başkasına da bizi şikayet etmesinler diye!?... İşte bu kaygımızdan çıktı "tonoz çatı"larımız.

Yine de ilk hayal ettiğimiz gibi olmadı binalarımız; hayaller zorlanınca daha iyisi olmuyor. İşverenimiz ise memnundu projeden; bitirmeye yakın satacağı içinde yaşamak isteyenlere... Olmadı... Zira Çeşme'de çok fazla "dublex"(?!) konut vardı satılık. Yatırımın başarılı olması için hem farklı bir yapı olmalıydı, hem de pahalı olmamalıydı. Diğerlerinden kolayca ayırt ediliyordu binalarımız ama "ucuz" değillerdi. Yatırımın başarısını için mimari başarı şarttır; ama mimari başarı yatırımı başarılı kılmaya yetmez...

Bu çalışma yatırım olarak başarılı bir sonuç vermedi ama sanırım işverenimizle hayallerimizi yaklaştırdı. Sonraya kalmış iki parsel için "tek katlı tasarlayalım" dedi işverenimiz; "ama çatıları yine tonoz formlarla olsun!"... Olsun ya!...

İki parselde farklı iki proje tasarladık. Her ikisi de anlattığımız ilk hayalimize

uygun oldu. Planların tümleyen bahçeleri ile komşuluk oluşturduk. Böylece her iki binanın da bahçe yönlerinde "göz yayılımı" artırıldı. Ancak arazideki çok az kot farklılığı batı yönündeki parsel lehinde kullanılarak, iki bahçe arasında 0,7 m.'lik bir kot farkı elde ettik. Bu fark ve alçak bitkiler sayesinde havuzlar, ferahlık hissi kaybedilmeden birbirinin görüş alanından çıkartılabildi.

Doğu parselindeki "L" plan şemalı binamızda ise kısmen ara kat, kısmen de birinci kat oluşturduk. Bu gabari yükselmesi, bahçenin güneş kontrolü için de kolaylık sağladı. "L" şemanın uzun kolundaki bu kat farklılıklarını, iki kollu merdiveni hem yatay, hem düşey doğrultuda ulaşım kanalı olarak kullanarak oluşturduk. Bu planlama hem ulaşım payını düşürüyor, hem de merdiveni "heyecanlı bir yol" haline

“DÜMDÜZ TOPOĞRAFYAMIZIN GÜNEYİNDE YÜKSELEN TEPELERDEN ORTAYA ÇIKTI TONOZ ÇATILARIMIZ”

Batı parselindeki "U" planlı binanın bir kolundaki subasmanı 0,7 m. yükselttik. Böylece bu koldaki ebeveyn suiti, bahçeden bakışlara karşı kendini koruyabilir hale geldi. Karşı kolun tamamı ile orta kolun bir kısmını günlük yaşam mekânları oluşturuyor. Hacim sınırlarının fiziki olmadığı; köşeler ve tavadaki yükseklik farkları ile tanımlanan mekânlar bunlar. Yaşam mekânlarının hacmi, orta koldan akmaya devam ediyor; bu ulaşım alanına yatak odaları açılıyor.

getiriyor; bunu işverenimiz söyledi... Bina iki katlı; ama dublex değil. Giriş kotundaki yaşama ve mutfak mekânlarının akışkanlığına merdiven de katılıyor. İki adet yatak odasının ve ortak banyolarının olduğu ara kat, giriş katından 1,40 m. yukarıda. Sahanlık mı yoksa kat holü mü olduğu, içindeki insanın ruh haline göre değişen alan, aslında giriş kotundaki mekânın devamı; onlar gibi bahçeye çıkılmıyor ama en güzel bahçe algısı buradan... Birinci kat ebeveynlere özel. Oturma

köşeleri, terasları, giyinme odaları, banyoları ve yatak köşelerini akışkan planladık; zira mahremiyet sınırı merdivene açılan kapıda.

Her iki binanın da ortak bir özelliği, tavanlardaki dinamizm. Tonozlar ya bir odanın tavanını belirliyor; ya da akışkan bir hacim içinde bir alt mekân...

Odaların tonozları tefrişatin seyrelip, hareket alanının genişlediği bölümlere doğru yükseliyor. Ayrıca binalarda mekânların alan büyüklükleri ile tavan yükseklikleri arasında bir ilişki var: Küçük mekân, alçak tavana; daha büyük mekân, daha yüksek tavana; büyük ve çok mekânlı hacimler, yüksek tavanlara ve tonoz tavanlara sahip. Mekânlar konuşamıyor ama uzaysal

orantıları ile insanla sürekli "anlaşıyor"lar.

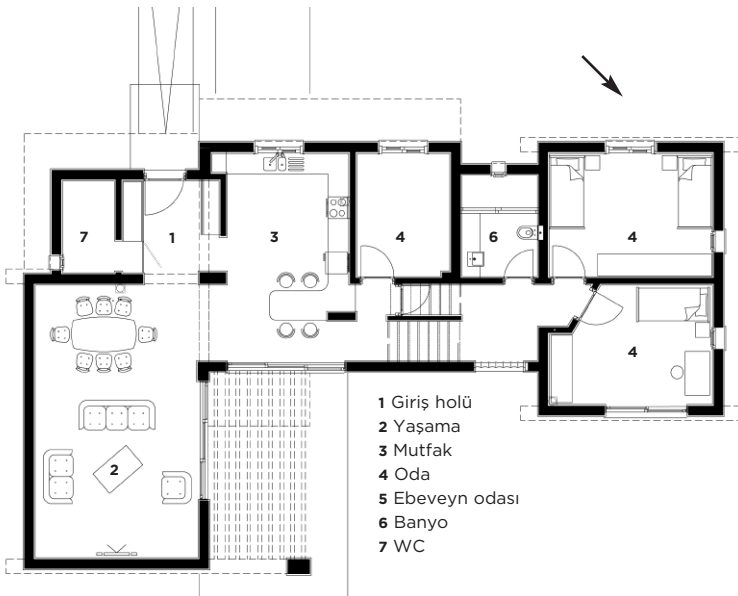
Başarılı!... Ama yatırım açısından... "U" planlı batı binası daha inşaatın ilk aşamalarında satıldı. Diğer konut da satılmış sayılır; çünkü "yatırımcı işverenimiz", "kullanıcı" olmaya karar verdi!...

Peki ilk çalışmadaki hayallerimize ulaşabildik mi?... Tam olarak olmadı...

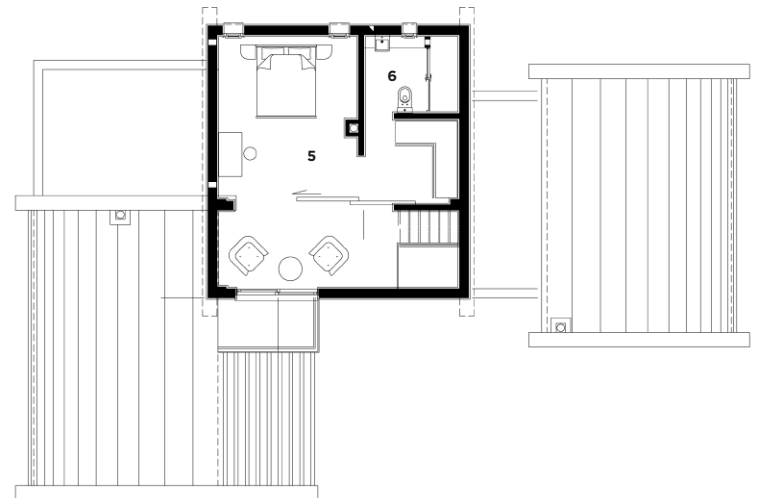
Hazırladığımız projelerimiz iç mekân malzemeleri ile bir bütün. Biz bu bütünü kurarken "ekonomik" olmaya da özen gösteriyoruz. (dikkat: "ucuz" değil...) "U" planlı batı binasının yeni maliki bu bütüne katılmayı tercih etmedi. Önce, malzeme ve tefrişat seçimlerini oldukça pahalı olacak

şekilde değiştirdi. Ama sonra, -yapının karakteristik özelliklerinden birisi olan- beyaz pirinçli, beyaz çimentolu, taraklı mozaik sıvaların bir kısmını, mali gerekçelerle iptal ettiler. (bu sıvaya "Ankara Tarağı" da deniyor; bu dersimizdeki kazanımlarımızdan birisi de bu teknik; biz sevdik.) İptal edilen yüzeyler, yapının asıl yaşam alanlarından olan bahçeden de mekânsal değer kaybettiriyor. Oysa bu sıvanın maliyeti, tercihlerle artırılan maliyetin çok altında!...

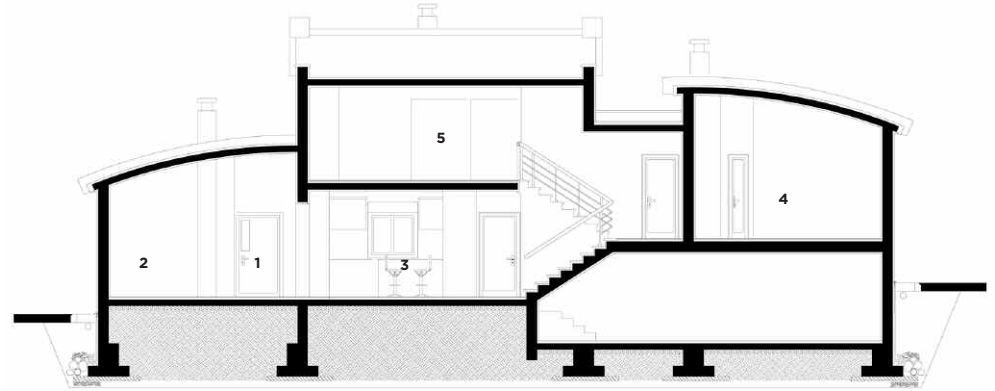
Diğer binada ise işverenimiz, bizimle hayallerini paylaşmaya devam etti. Elbette mali kısıtlamaya bu binada da gidildi; ama önceliklere dikkat edildi. İç mekân malzemeleri ve sabit tefrişatta

Doğu parselindeki "L" planlı yapı zemin kat ve ara kat planı

Doğu parselindeki "L" planlı yapı birinci kat planı

Doğu parselindeki "L" planlı yapı kesiti

“KULLANICI İŞİN BAŞINDAN İŞVERENİNİZ DEĞİLSE, SİZDE O BİNANIN O KADAR DA MİMARİ DEĞİLSİNİZ”

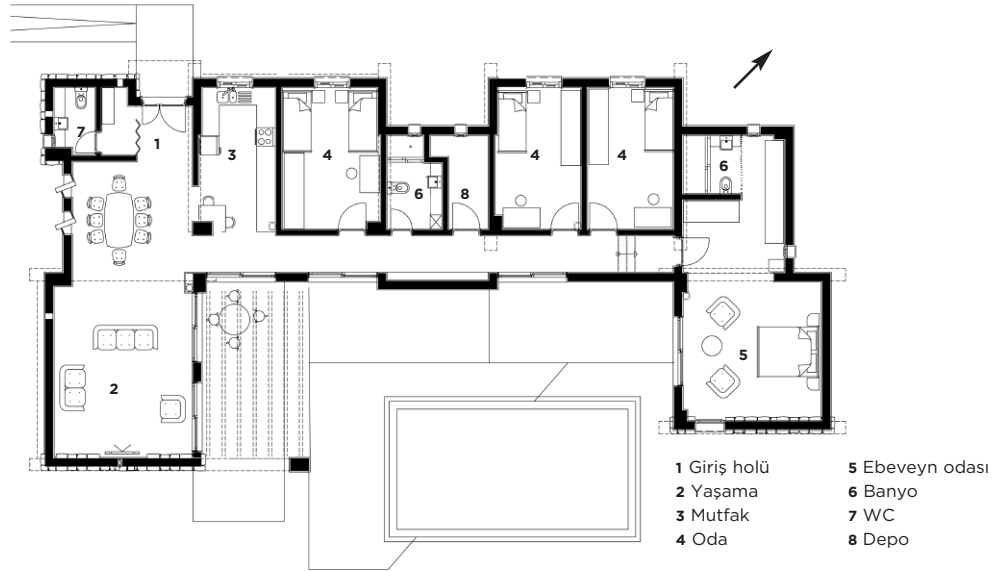
seçimler genellikle işverenimizin zarif ve zevkli eşlerince yapıldı. Bu seçimlerde tasarım anlayışı değişmediği için hiç rahatsızlık duymadık. Üstelik ekledikleri tefrişat öğelerinin mekânsal değeri çok artırdığını düşünüyoruz. (Başka projelerde profesyonel olarak danışsak mı?.. galiba biz bu konuda biraz yetersiz kaldık !?...)

Bu projelerde mesleki uygulama sorumluluğunun gereklerini yerine getirirken, diğer projelerimize göre az emek harcadık. Hatta, oldukça ihmal ettik!... Bu ihmalkârlığımızın nedeni, inşaat sahasında kuvvetli bir dayanağımızın olması... İşverenimiz, yatırımcı yüklenici -ve sonunda- evin kullanıcısı, inşaat yönetimini, meslekdaşımız Murat Bozkurt ile yürütmeseydi, bize çok iş düşecekti. İşin sonunda, şimdi olduğumuzdan daha az memnun olabilirdik.

Sürecin sonunda pekiştirdik:
*“Mimarın işvereni ister yatırımcı, ister malik olsun; aynı zamanda inşaat yüklenicisi olmasın.”... Ha!.. Bir de:
 “Kullanıcı işin başından işvereniniz değilse, siz de o binanın o kadar da mimarı değilsiniz!...”*

Biz bu dersimizi de tamamladık; tasarladık, projelendirdik (tasarlamaya devam ettik), uygulanmasını takip ettik (tasarlamaya devam ettik), kullanıcılarına destek verdik (tasarlamaya devam ettik), öğrendik...□

Boygaz Özlen, Mimar

Batı parselindeki "U" planlı yapı planı

